

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету суспільних наук

Юрій ОСТАПЕЦЬ

«29» серпня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МУЗИКА, ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ
ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «МИСТЕЦТВО»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітня програма	Початкова освіта
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород, 2023

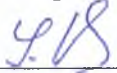
Робоча програма навчальної дисципліни «Музика, образотворче мистецтво та методика навчання освітньої галузі «Мистецтво»» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта освітньої програми «Початкова освіта».

Розробник: Росул Тетяна Іванівна доцент, к.мист., доцент
кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи;

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 12 від « 8 » 06 2023 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

_____

(підпис)

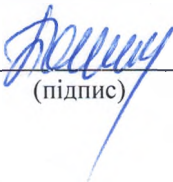
Ірина КОЗУБОВСЬКА

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від « 29 » 06 2023 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

_____

(підпис)

Олена ПОПАДИЧ

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	4	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	7	7
	Лекції:	
	30	8
	Практичні (семінарські):	
	30	10
Вид підсумкового контролю: модульне контрольне оцінювання	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Самостійна робота:	
	120	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Музика, образотворче мистецтво та методика навчання освітньої галузі «Мистецтво» є професійна підготовка майбутніх педагогів, що передбачає засвоєння студентами теоретичних і практичних знань і умінь; оволодіння методикою проведення уроків, творчого пошуку у розв'язанні проблем навчання і виховання. Курс покликаний акцентувати увагу студентів на загальноосвітні завдання естетичного виховання відповідно до нового Державного стандарту загальної початкової освіти, на оптимальне поєднання форм, методів та засобів естетичного виховання.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

КЗ-1. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.

КЗ-10. Рефлексивна. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку учнів, творчому підходові до навчально-виховного процесу початкової школи. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; здатність до педагогічної рефлексії.

СК-1. Предметна компетентність. Здатність до компетентності застосування знань, умінь і навичок із циклу професійної підготовки, що є теоретичною основою побудови змісту освітніх галузей, визначених Держстандартом, задля усвідомлення їхньої реалізації в освітній галузі загалом, та окремих змістових ліній зокрема.

Види предметних компетентностей: філологічна, математична, технологічна, природничо-наукова, мистецька.

СК-1.5. Мистецька компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих мистецьких знань, умінь і навичок, які становлять теоретичну та діяльнісно-технологічну основу освітньої галузі «Мистецтво» загалом та окремих його змістових ліній. Складниками мистецької компетентності є музична, образотворча, мистецько-синтетична.

СК – 4. Методична компетентність. Здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. Методична компетентність ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення уроків за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь із окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання учнів предмету.

Складники методичної компетентності:

СК – 4.1. Нормативна. Здатність учителя користуватися нормативними документами та реалізовувати на практиці цілі і завдання навчання предмету/освітньої галузі в початковій школі.

СК – 4.5. Проектувально-моделювальна. Здатність моделювати та організовувати процес навчання предмету/освітньої галузі в початковій школі; спроможність учителя обирати необхідні засоби, форми і методи організації діяльності учнів у процесі навчання.

СК – 4.6. Технологічна. Здатність упроваджувати сучасні навчальні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід до навчання окремих питань певної освітньої галузі/предмету початкової школи.

СК – 5.6. Предметно-змістова. Володіння змістовим аспектом комунікації, термінологією, мовленнєвими конструкціями, що притаманні всім предметам, визначеним навчальним планом початкової школи та здатність до розв'язання певного кола питань у конкретній ситуації педагогічної діяльності вчителя початкових класів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Музика, образотворче мистецтво та

методика навчання освітньої галузі «Мистецтво» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 11 Вступ до спеціальності;
- ОК 13 Основи педагогіки;
- ОК 14 Теорія виховання;
- ОК 16 Дидактика;
- ОК 19 Загальна психологія;
- ВК 6 Основи вікової і педагогічної психології;
- ВК 7 Педагогічна творчість;
- ВК 10 Педагогічна майстерність.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Музика, образотворче мистецтво та методика навчання освітньої галузі «Мистецтво»», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати традиційні та інноваційні технології організації і проведення методичної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі за напрямками, зумовленими посадовими обов'язками вчителя початкової школи.	ПРН 4
Знати і дотримуватись санітарно-гігієнічних, педагогічних, естетичних вимог щодо функціонування обладнання й оформлення приміщення та території загальноосвітнього навчального закладу. Володіти нормативами щодо створення матеріально-технічної бази, режиму харчування дітей, санітарного режиму харчоблоку. Знати правила організації медичного обслуговування дітей, створення умов для медичної оздоровчої, лікувально-профілактичної роботи	ПРН 7
Володіти вміннями і навичками забезпечення організації педагогічного процесу в навчальних закладах з урахуванням принципів початкової освіти, зокрема дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, компетентнісного підходу тощо	ПРН 8
Демонструвати практичні вміння і навички роботи вчителя початкової школи: надавати методичну допомогу за всіма напрямками програм навчання і виховання молодших школярів, проводити різні форми методичної роботи з підвищення кваліфікації: семінари, практикуми, тренінги, консультації та ін. заходи методичного спрямування. Організовувати роботу методичної ради ЗОШ.	ПРН 9
Уміти визначати мету професійної діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі навчальної, виховної роботи і передбачати кінцевий результат; володіти методами визначення ефективності заходів, спрямованих на підвищення якості навчально-виховної роботи; уміти проектувати власну педагогічну систему професійної діяльності.	ПРН 11
Володіти знаннями про організацію наукової, методичної та навчальної діяльності вчителя початкової школи; вміннями організовувати власну науково-пошукову та самостійну роботу, навчально-пізнавальну та виховну діяльність молодших школярів.	ПРН 12
Володіти вміннями організації та проведення семінарів, конференцій, педагогічних читань, виставок, конкурсів, у розроблення навчально-методичних матеріалів щодо покращення якості роботи та професійної майстерності	ПРН 13
Знати сучасні тенденції, технології, методики викладання предметів; сучасні	ПРН 14

наукові, методологічні та педагогічні засади, на яких побудовані навчальні курси, предмети; методики підготовки та проведення навчального процесу; особливості сучасних інноваційних технологій та методики їх втілення в навчальний процес.	
Уміти розробляти документацію щодо навчання, виховання та наукової, методичної, організаційної роботи вчителя початкової школи; уміти аналізувати, узагальнювати і поширювати передовий педагогічний досвід	ПРН 16
Виявляти готовність до підвищення рівня педагогічної майстерності; володіти знаннями про способи професійного самовдосконалення; усвідомлювати рівень власних педагогічних здібностей, визначати причини недоліків у роботі; володіти навичками самовдосконалення, використання механізмів самооцінки власних досягнень в дослідницькій діяльності	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Музика, образотворче мистецтво та методика навчання освітньої галузі «Мистецтво»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати про мистецтво як засіб комунікації та специфічну, художньо-образну форму пізнання й відображення навколишнього світу, історію його розвитку, роль у житті людей	ПРН 4
Знати основи художньо-образної мови різних видів образотворчого мистецтва і музики, виражальні можливості художніх технік;	ПРН 8
Знати науково-теоретичні основи викладання мистецтва у початковій школі	ПРН 7
Знати завдання, зміст та структуру шкільних програм «Мистецтво»,	ПРН 9
Вміти аналізувати та інтерпретувати твори різних мистецтв	ПРН 12
Висловлювати особистісне ставлення до виявів естетичного в житті та мистецтві, використовуючи термінологію, зумовлену змістом програми	ПРН 14
Набути умінь та навички самостійної художньо-творчої роботи, виражати власні почуття, емоції та думки мовою художнього образу	ПРН 11
Набути умінь організовувати дитячі виставки, концерти, фестивалі, мистецькі конкурси	ПРН 13
Виготовляти наочні посібники до уроків образотворчого мистецтва; вміти працювати з методичною літературою	ПРН 16
Вміти використовувати виховний та культуротворчий потенціал мистецтва у формуванні в учнів потреб духовному самовдосконаленні	ПРН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях, презентації, індивідуальні завдання.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступи на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, тощо. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, презентацій власних творчих проєктів.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
8	8	8	8	8	8		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	50	100
6	6	6	6	6	6	6	6		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	35	8	40
Презентація творчих робіт		15		10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає тестові завдання та письмові відповіді на питання. За кожен правильну відповідь на 1 тестове завдання виставляється 3 бали. Відповіді другого рівня складності оцінюються по 10 балів.

До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які відвідали не менше 90% аудиторних занять і отримали не менше 60% від можливої кількості балів за поточну роботу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою (іспит)	Критерії знань
A	90 – 100	Зараховано	студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок
B	82-89		студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певної неточності і похибок у
C	74-81		

			логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу
D	64-73		студент в основному опанував теоретичними знаннями з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, відтворює окремі факти, окремі фрагменти, що становлять незначну частину навчального матеріалу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професійною діяльністю.
E	60-63		
FX	35-59	Незараховано	студент не опанував навчальний матеріал з дисципліни, але не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, та сформованість практичних навичок.
F	0-34		

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Сутність, концептуальні основи, організація та художньо-методичні технології інтегрованого навчання мистецтва

Тема 1. Передумови і сутність інтеграції у шкільній мистецькій освіті

Передумови і сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті. Художньо-педагогічні передумови. Актуальність вивчення предметів в інтеграції. Духовно-світоглядний вид інтеграції, що здійснюється на основі спільної для всіх видів мистецтв тематизму, пов'язаного з відображенням у мистецтві різних аспектів життя. Естетико-мистецтвознавчий вид інтеграції, що здійснюється на основі введення споріднених для різних видів мистецтв понять і категорій — естетичних, художньо-мовних, жанрових. Комплексний вид інтеграції, що передбачає одночасне поєднання декількох видів інтеграції, провідних інтеграторів із двох попередніх груп або ще й із додаванням до них інших.

Інтеграційні тенденції сучасності. Інтеграція в початковому навчанні. З історії розвитку міжпредметних зв'язків. Системний підхід в інтеграції

Тема 2. Концептуальні основи інтегрованого курсу «Мистецтво» у школі

Визначення мети і основних завдань художньої дидактики. Ознайомлення з основними поняттями педагогіки мистецтва, мистецької педагогіки, міждисциплінарними взаємодіями музичної педагогіки з мистецькою педагогікою та педагогікою мистецтва.

Мистецька освітня галузь та її змістові лінії : художньо-творча діяльність; сприймання та інтерпретація мистецтва; комунікація через мистецтво. Формування ключових компетентностей молодших школярів засобами мистецтва. Інтегрований підхід до мистецької освіти. Функції, принципи загальної мистецької освіти. Зміст і структура програми «Мистецтво». Мистецький тезаурус як фактор інтеграції.

Тема 3. Форми організації мистецького навчання. Уроки мистецтва, їх специфіка, структура, вимоги до проведення

Сучасні вимоги до уроку музичного мистецтва відповідно до Державних освітніх стандартів (дидактичні, організаційні, психологічні, виховні, валеологічні). Сучасні програми з музичного мистецтва.

Типи, жанри і структура уроків. Єдність видів діяльності учнів на уроках мистецтва. Взаємоузгодження домінуючих змістових ліній. Інтегрування синтетичних мистецтв у домінуючі. Технологія проєктивного моделювання уроків. Вербальна та візуальна форми проєктування моделі уроків. Єдність видів діяльності учнів на уроках мистецтва. Взаємоузгодження домінуючих

змістових ліній.

Планування та розробка нестандартних уроків. Урок-конференція; урок – диспут; усний - журнал; урок – віртуальна подорож; урок -майстер клас; урок –аукціон; урок театральний майданчик; урок-мистецьке лото.

Тема 4. Художньо-педагогічні технології на уроках мистецтва

Проблемно-евристичні художньо-педагогічні технології Інтерактивні художньо-педагогічні технології. Фасилітована дискусія як одна з форм педагогічного спілкування Метод проєктів. Ігрові художньо-педагогічні технології. Художньо-педагогічна драматургія інтегрованих уроків мистецтва. Метод «Ланцюжок», «Мікрофон», «Коло ідей», «Рольові ігри» Методи для початкової школи «Знайди свій музичний інструмент», «Я актор», «Я композитор», «Малюємо портрети».

Тема 5. Технології оцінювання результатів мистецької освіти

Об'єкти, функції і види контролю навчальних досягнень учнів початкових класів. Особливості оцінювання в першому і другому класах. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з образотворчого і музичного мистецтва. Формування у молодших школярів аналізу та самоаналізу результатів мистецької діяльності.

Тема 6. Орієнтовне календарне планування змісту уроків за програмою інтегрованого курсу «Мистецтво»

Значення календарно-тематичного планування в роботі вчителя. Системний підхід до викладання освітньої галузі «Мистецтво». Структура календарно-тематичного плану. Вимоги до оформлення календарно-тематичного плану.

Модуль 2. Завдання, зміст, та організація різних видів мистецької діяльності учнів у початковій школі

Тема 7. Методика організації естетичного сприймання дійсності та мистецтва в початковій школі

Специфіка художнього сприйняття, його психологічні особливості (залежність від типу мислення, пам'яті, уяви тощо). Основні завдання ознайомлення дітей з творами музичного і образотворчого мистецтва, їх сприймання і оцінювання. Психологічні особливості сприймання та оцінювання дійсності та творів мистецтва молодшими школярами. Форми і методи організації сприймання та оцінювання навколишнього світу і мистецтва. Форми і методи проведення уроків сприйняття, активізація сприймання учнями творів мистецтва. Взаємодоповнення різних видів мистецтва під час сприймання. Використання наочності на уроках мистецтва та вимоги до неї. Методика ознайомлення учнів з відомими світовими та українськими митцями.

Тема 8. Методика проведення слухання музики на уроці

Завдання і зміст слухання музики. Види роботи вчителя з підготовки та організації слухання музики. Слухання музики як вид діяльності на уроці музичного мистецтва. Завдання та зміст. Формування культури слухання музики. Напрямки формування культури слухання музичних творів. Слухання музики в початковій школі. Слухання музики в основній школі. Педагогічні умови слухання музики. Тактики слухацького спілкування з музикою. Підготовка учнів до слухання музики. Вступне слово вчителя. Вимоги до підготовчої інформації. Слухання музичного твору. Художньо-педагогічний аналіз музичних творів. Методика постановки запитань. Емоційно-образні визначення характеру музики. Метод моделювання музичного сприймання. Метод порівняння. Прийом “руйнування початкового образу”. Метод роздумів про музику. Прийом “пластичного інтонування”. Прийом “вільного диригування”. Використання позамузичних

прикладів. Використання аналогій з творами інших видів мистецтва. Повторне сприймання музичного твору.

Тема 9. Методика навчання співу

Завдання і зміст вокально-хорової діяльності. Види роботи вчителя з підготовки та організації вокально-хорової діяльності учнів. Сутність голосоутворення. Вікові особливості розвитку дитячого голосу. Методика формування співацьких навичок і вмінь молодших школярів. Співацька постава. Співацьке дихання. Співацька дикція. Співацьке звукоутворення. Хоровий стрій та ансамбль. Причини фальшивого співу. Завдання вокально-хорової діяльності учнів початкових класів.

Методи навчання співу. Методи пояснення і показу. Репродуктивний метод. Фонетичний метод. Методика розучування пісні. Підготовка вчителя до розучування пісні. Розспівування. Ознайомлення з піснею. Розучування пісні. Методика виховання навичок багатоголосного співу. Гігієна, співацький режим і охорона співацького голосу.

Тема 10. Дитяча музична творчість

Гра учнів на музичних інструментах. Музично-композиційна діяльність учнів. Завдання та зміст навчання гри на музичних інструментах в початковій та основній школі. Методика організації гри на музичних інструментах. Завдання та зміст навчальної музично-композиційної діяльності. Методичні погляди на організацію навчальної музично-композиційної діяльності. Методика засвоєння музичних знань. Завдання та зміст музично-теоретичної діяльності учнів. Музично-теоретична діяльність учнів початкової школи. Методика організації музично-теоретичної діяльності учнів.

Тема 11. Особливості образотворчої діяльності молодших школярів

Вікові та психологічні особливості образотворчої діяльності. Еволюція дитячого малювання. Психологічні основи дитячого малювання. Етапи дитячої художньої діяльності та їх характеристика. Творчий розвиток молодшого школяра засобами образотворчого мистецтва. Особливості викладання образотворчого мистецтва в початкових класах на сучасному етапі.

Методи і засоби навчання образотворчій грамоті в початкових класах. Педагогічні умови опанування образотворчим мистецтвом молодшими школярами. Вікові особливості дітей молодшого шкільного віку у процесі опанування образотворчим мистецтвом.

Тема 12. Методика проведення уроків малювання з природи, за пам'яттю та за уявленням

Мета і завдання навчання і розвитку молодших школярів на уроках малювання з природи. Реалізація виховних завдань в процесі навчання дітей малюванню з природи. Вікові особливості розуміння і сприймання учнями I-IV класів форми, об'єму, просторового положення, кольору і естетичних особливостей предметів, їх передача в малюнку. Зв'язок малювання з природи з іншими видами занять з образотворчого мистецтва. Методи активізації творчої діяльності школярів в процесі малювання з природи.

Обладнання уроку малювання з природи. Підготовка вчителя до уроку (підготовка плану-конспекту уроку, підбір природи і наочного матеріалу). Методика перевірки малюнків учнів. Принципи і критерії оцінки дитячих малюнків.

Тема 13. Методика проведення уроків малювання на теми

Тематичне малювання в початковій школі як один з основних видів роботи з образотворчого мистецтва. Значення тематичного малювання в розвитку творчої фантазії, спостережливості, мислительної активності школярів в художньо-естетичному вихованні. Характеристика вікових та індивідуальних особливостей і художньо-творчих здібностей учнів початкових класів в процесі навчання малюванню на теми. Зв'язок тематичного малювання з іншими видами зображуваної діяльності. Способи розвитку уявлення і образного мислення дітей в процесі малювання на теми. Принципи аналізу і критерії оцінювання тематичних малюнків. Методика проведення уроку малювання на тему в початкових класах.

Тема 14. Декоративно-прикладне мистецтво в початковій школі. Пластичні матеріали та їх властивості

Основи декоративно-прикладного мистецтва для учнів молодших класів. Ознайомлення учнів з творами декоративно-прикладного мистецтва в 1-4 класах. Види орнаментів і їх використання. Поетапні прийоми роботи з пластичними матеріалами. Пластичні матеріали та їх властивості. Поетапність та технологічні прийоми роботи: а) пластиліном; б) пластичним тістом. Особливості структури уроку образотворчого мистецтва при застосуванні пластичних матеріалів.

6.1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
6-й семестр						
Модуль 1. Сутність, концептуальні основи, організація та художньо-методичні технології інтегрованого навчання мистецтва						
Тема 1. Передумови і сутність інтеграції у шкільній мистецькій освіті	9	2	2			5
Тема 2. Концептуальні основи інтегрованого курсу «Мистецтво» у школі	9	2	2			5
Тема 3. Форми організації мистецького навчання. Уроки мистецтва, їх специфіка, структура, вимоги до проведення	9	2	2			5
Тема 4. Художньо-педагогічні технології на уроках мистецтва	11	4	2			5
Тема 5. Технології оцінювання результатів мистецької освіти	9	2	2			5
Тема 6. Орієнтовне календарне планування змісту уроків за програмою інтегрованого курсу «Мистецтво»	9	2	2			5
Модульна контрольна робота	2	-	2			
Разом за модуль	58	14	14			30
Модуль 2. Завдання, зміст, та організація різних видів мистецької діяльності учнів у початковій школі						
Тема 7. Методика організації естетичного сприймання дійсності та мистецтва в початковій школі	7	2	2			3
Тема 8. Методика проведення слухання музики на уроці	8	2	2			4
Тема 9. Методика навчання співу	8	2	2			4
Тема 10. Дитяча музична творчість	7	2	2			3
Тема 11. Особливості образотворчої діяльності молодших школярів	8	2	2			4
Тема 12. Методика проведення уроків малювання з натури, за пам'яттю та за уявленням	8	2	2			4
Тема 13. Методика проведення уроків малювання на теми	8	2	2			4

Тема 14. Декоративно-прикладне мистецтво в початковій школі. Пластичні матеріали та їх властивості	6	2				4
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	62	16	16			30
Разом за семестр	120	30	30			60

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
6-й семестр						
Модуль 1. Загальні питання методики трудового навчання в початкових класах						
Тема 1. Форми організації мистецького навчання. Уроки мистецтва, їх специфіка, структура, вимоги до проведення	29	2	2			25
Тема 2. Художньо-педагогічні технології на уроках мистецтва	29	2	2			25
Разом за модуль	58	4	4			50
Модуль 2. Практикум. Конструювання виробів з різних матеріалів						
Тема 3. Дитяча музична творчість	32	2	4			26
Тема 4. Особливості образотворчої діяльності молодших школярів	30	2	2			26
Разом за модуль	62	4	6			52
Разом за семестр	120	8	10			102

6.3. Темі практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Концептуальні основи інтегрованого курсу «Мистецтво» у початковій школі	2	2
2	Слухання музики, як один із видів музичної діяльності	2	
3	Методика проведення вокально-хорової роботи з молодшими школярами	2	2
4	Теоретико-методичні основи розучування пісень шкільного репертуару	2	
5	Гра на дитячих музичних інструментах та музично-ритмічні рухи як види виконавської та творчої діяльності	2	2
6	Ознайомлення молодших школярів із музичною грамотою	2	
7	Позакласні форми організації музично-естетичного виховання молодших школярів	2	
8	Модульна контрольна робота 1	2	
9	Планування і організація навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва	2	
10	Теоретичні основи кольорознавства і техніка роботи фарбами	2	

11	Методика проведення уроків малювання з натури, за пам'яттю та за уявленням	2	2
12	Методика проведення уроків малювання на теми	2	2
13	Методика проведення уроків декоративного малювання	2	
14	Методика організації позакласної роботи з образотворчого мистецтва	2	
15	Модульна контрольна робота 2	2	
Разом		30	10

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Система естетичного виховання, завдання та основні проблеми навчання мистецтва в школі	8	7
2	Види та жанри у музичному та образотворчому мистецтві	7	6
3	Дидактичні принципи у музичному та образотворчому мистецтві	7	6
4	Методи навчання у музичному та образотворчому мистецтві	8	6
5	Сутність ідеї «Евритмії», концептуальні засади	8	6
6	Інтелектуально-розвиваючі можливості загальної художньої освіти	7	6
7	Технології проектного моделювання інтегрованих уроків у мистецькій освіті	7	7
8	Розробити і провести фрагменти уроків з використанням інтерактивних художньо-педагогічних технологій	8	7
9	Проаналізувати програму «Мистецтво»: 1, 2, 3, 4 класи (розробка поурочних планів-конспектів)	8	6
10	Розробити ігрові художньо-педагогічні технології на основі поліцентричної інтеграції	7	6
11	Підбір методичних матеріалів для складання планів-конспектів та сценаріїв позакласного заходу	8	7
12	Інтерактивні художньо-педагогічні технології	7	6
13	Взаємоузгодження домінуючих змістових ліній	7	6
14	Підготувати реферативне повідомлення про: а) біографію композиторів., поетів; б) цікаві відомості з історії створення (виконання) пісень шкільного репертуару. в) на тему „Дитячі музичні інструменти”(історія виникнення, характеристика, особливості використання тощо); г) на тему „Особливості уроку музики як шкільного уроку та уроку	8	7
15	До однієї з пісень шкільного репертуару підібрати: ритмічні вправи з різними рухами, вправи, що полегшують розучування мелодії пісні, наочність (образну, графічну), яка полегшує розучування ритму та мелодії пісні;	8	7
16	Скласти таблицю «Гудошники»: причини неточного інтонування, методи та прийоми виправлення інтонації.	7	6
Разом		120	102

6.5. Індивідуальні завдання (реферати)

1. Проектування конспекту уроку до теми малювання рослинного світу. Виготовлення наочності.
2. Проектування конспекту уроку до теми малювання тваринного світу. Виготовлення наочності.
3. Проектування конспекту уроку до теми декоративно-прикладне малювання. Виготовлення наочності.
4. Проектування конспекту уроку до теми малювання людини. Виготовлення наочності.
5. Проектування конспекту уроку до теми малювання ілюстрації до казки. Виготовлення наочності.
6. Теоретичні основи композиції. Тематична композиція - малювання на теми з навколишнього життя.
7. Тематична композиція - ілюстрування літературних творів.

8. Декоративно-прикладне мистецтво в житті людей. Декоративно-прикладна робота в школі. Оформлення шкільних приміщень.
9. Вивчення творчості К.Білокур, М.Приймаченко та інших відомих майстрів українського декоративного малюнку
10. Розробити сценарій уроку за темою «Натюрморт» за вибраною тематикою (шкільний вік – за вибором студента).
11. Розробити сценарій уроку за темою «Пейзаж», враховуючи вікові особливості дітей (шкільний вік обрати самостійно).
12. Розробити сценарій уроку «Ліпка» або «Скульптура», використовуючи один з методів ліплення.
13. Підготувати реферативне повідомлення про:
  - а) біографію композиторів., поетів;
  - б) цікаві відомості з історії створення (виконання) пісень шкільного репертуару.
  - в) на тему „Дитячі музичні інструменти”(історія виникнення, характеристика, особливості використання тощо);
  - г) на тему „Особливості уроку музики як шкільного уроку та уроку мистецтва”;
14. До однієї з пісень шкільного репертуару підібрати: ритмічні вправи з різними рухами, вправи, що полегшують розучування мелодії пісні, наочність (образну, графічну), яка полегшує розучування ритму та мелодії пісні;
15. Скласти таблицю «Гудошники»: причини неточного інтонування, методи та прийоми виправлення інтонації.
16. Складання фрагменту конспекту уроку на обрану тему.
17. Створити систему творчих завдань до одного з видів музично-виконавської діяльності (за вибором).
18. Творча робота на тему: «Музика дарує людині...» (схема, малюнок, твір тощо)
19. Підготувати вступну бесіду для дітей перед прослуховуванням музичного твору (пісні, музично-дидактичної гри, танцю).
20. Розробити приклади творчих навчальних завдань на заняттях, що вимагають від дітей самостійної діяльності.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Колір як найважливіша проблема образотворчого мистецтва. Виразність, символіка кольору.
2. Форми активізації художньо-пізнавальної та творчої діяльності на заняттях образотворчого циклу.
3. Розвиток відчуття форми та об'єму в учнів молодшої та основної школи.
4. Музичний розвиток учнів на уроці музичного мистецтва. Особливості музичного сприймання школярів.
5. Методи розвитку музичного сприймання у процесі слухання й аналізу музики.
7. Проблемні ситуації в ході сприймання музики.
8. Завдання і зміст слухання музики
9. Види роботи вчителя з підготовки до проведення слухання музики.
10. Художньо-педагогічний аналіз музичних творів.
11. Методика навчання співу.
12. Завдання і зміст вокально-хорової діяльності.
13. Види роботи вчителя з підготовки та організації вокально-хорової діяльності учнів.
14. Вікові особливості розвитку дитячого голосу.
15. Методика формування співацьких навичок і вмій молодших школярів.
16. Методи навчання співу. Методи пояснення і показу. Репродуктивний метод. Фонетичний метод.
17. Методика розучування пісні.
18. Підготовка вчителя до розучування пісні.
19. Методика виховання навичок багатоголосого співу.
20. Гігієна, співацький режим і охорона співацького голосу.
21. Завдання та зміст навчання гри на дитячих музичних інструментах в початковій школі.
22. Методика організації гри на музичних інструментах.
23. Завдання та зміст навчальної музично-композиційної діяльності. Методичні погляди на організацію навчальної музично-композиційної діяльності.

24. Методика засвоєння музичних знань.
25. Завдання та зміст музично-теоретичної діяльності учнів.
26. Урок як основна форма організації музичної освіти школярів.
27. Особливості проведення уроків мистецтва в початковій школі.
29. Організація діяльності учнів на уроці мистецтва Планування уроку.
30. Педагогічне оцінювання навчальних досягнень учнів.
31. Методи та прийоми ілюстрації та демонстрації на уроках образотворчого мистецтва.
32. Особливості проведення практичної роботи на уроках образотворчого мистецтва.
33. Основні етапи уроку малювання з натури.
34. Малювання інтер'єру.
35. Навчання техніці малювання акварельними фарбами.
36. Методика малювання орнаменту у квадраті.
37. Вікові психолого-педагогічні особливості образотворчої діяльності школярів.
38. Педагогічний малюнок, його роль й задачі на уроках образотворчого мистецтва.
39. Зміст та науково-теоретичні засади навчання та виховання школярів в процесі занять образотворчим мистецтвом.
40. Види і зміст педагогічного малюнка на уроках образотворчого мистецтва у початкових класах.
41. Роль та функції мистецтва в житті суспільства та значення викладання образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі.
42. Місце та роль дитячої творчості у навчальному процесі школярів.
43. Кабінети музики та образотворчого мистецтва та їх обладнання.
44. Роль вчителя у навчальному процесі молодших школярів на уроках мистецтва.
45. Методи навчання молодших школярів основ образотворчої грамоти.
46. Аналіз дитячих малюнків. Стереотипи та типові помилки у малюнках молодших школярів.
47. Методика аналізу творів образотворчого мистецтва у 1-4 класах.
48. Позаурочна робота з образотворчого мистецтва і музики у початкових класах.
49. Організація та проведення виставок дитячої творчості.
50. Дидактичні принципи та їх реалізація на уроках мистецтва.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії та використання технічних засобів (комп'ютер, проектор) і музичних інструментів.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Довідник учителя художньо-естетичного циклу в запитаннях та відповідях / Упоряд. М.С. Демчишин. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 608 с.
2. Енциклопедія малювання. Пер. з англ. В.Середі / Гол. ред. М. Городецька. – К.: Перо, 2007. – 128 с.
3. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навч. пос. – К.: Вид. Дім «Слово», 2007. – 296 с.
4. Конаржевський Ю.А. Аналіз уроку. – Х.: Видавництво «Ранок», 2008. – 336 с.
5. Коновець С.В. Образотворче мистецтво в початковій школі. Метод. пос. – К., 2000. – 80 с.
6. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: навч. посібник. – К.: Кондор, 2011. – 200 с.
7. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи // Початкова освіта. – 2008. – №37-38. – 96 с.
8. Кушка Я. Методика музичного виховання дітей. Навчальний посібник. Частина 1 / Я. С. Кушка. – Вінниця: Нова книга, 2007. -216 с.
9. Масол Л. Методика навчання інтегрованого курсу "Мистецтво" у 1-2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу. Навчально-методичний посібник. URL:

https://www.geneza.ua/sites/default/files/productimages/Metodyky/Masol_Mystetstvo_Metodyka.pdf

10. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко.— Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006.— 256 с.
11. Печерська Е. Уроки музики в початкових класах / Е. Печерська. К.: Либідь, 2001. – 271 с.
12. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. – К.: «Початкова школа», 2007. – 432 с.
13. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі: Навч.-метод. Посібник / О. Я. Ростовський.-Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 215 с.
14. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 640 с.
15. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод, посібник / Пометун О., Пироженко Л.– К.: В. С. К. , 2004.– 192 с.
16. Савченко О. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів.– К.: Абрис, 1997.– 416 с.
17. Хлебнікова Л.О. Методика хорового співу в початковій школі: Метод.посібник. – Тернопіль. Навчальна книга – 2006. – 213 с.
18. Шестобуз О.С. Образотворче мистецтво з методикою викладання в початкових класах: навч.-метод. посібник / О.С. Шестобуз. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 140 с.
19. Яремків М., Кругляк О. Мистецтво: види, жанри. Словник-довідник образотворчих термінів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – 80 с.

Допоміжна література:

1. Новосельська В., Масол Л. Роль музики та евристичності в емоційно-естетичному вихованні учнів вальдорфських шкіл // Рідна школа. – 2003.– № 9. – С. 78 - 80.
2. Пальчевський С. Сугестопедичне навчання на уроках образотворчого мистецтва // Мистецтво та освіта.– 2005.– № 3.– С. 10–13.
3. Антонович Є.А., Проців В.І., Свид С.П. Художні техніки у школі: Навч.-метод. посібник для студентів худ.-граф. факультетів вищ. навч. закладів. – К.: ІЗМН, 1997. – 312 с.
4. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво: Навч. посібник. – Львів: Світ, 1993.– 272 с.
5. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник у 2-х томах / За ред. Я.П. Запаско. – Львів: Афіша, 2000. – І т. – 364 с, ІІ т. – 400 с.
6. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. посібн/Передмова проф. В.Скотного – Ч.І – Львів: Світ, 2003.–256 с.
7. Лашук Ю.П. Покутська кераміка. – Опішне: Українське народознавство, 1998. – 142 с.
8. Медвідь К.Й. Через мистецтво – до вершин прекрасного // Джерела. Наук. метод. вісник: Івано-Франківськ, 2003. – № 2. – С.58 - 68.
9. Найден О. Народна іграшка: традиції, образні особливості // Народне мистецтво, 1997. – №1. – С.42–45.
10. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2003. – 216 с.
11. Ружицький В.А., Малиніна А.О. Основи петриківського розпису: Навч.-метод. посібник. – Харків “Скорпіон”, 2014. – 48 с.
12. Солонченко О.Г. Писанки Українських Карпат. – Ужгород: Карпати, 2002. –238 с.
13. Трач С.К. Уроки образотворчого мистецтва 4(3) клас: посібник для вчителя – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2001. –112 с.

Інформаційні джерела

1. <http://osvita.org.ua> – освітній портал – каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України
2. <http://school.kiev.ua/> - портал, присвячений проблемам впровадження нових технологій в галузі початкової, середньої освіти України (Інформатика, підручники, матеріали, застосування комп'ютерів на уроках, деяка інформація з Міністерства освіти та науки України, олімпіади, періодика)
3. <http://edu.ukrsat.com/> – методичні розробки, навчальні програми, бібліотеки, олімпіади.
4. <http://iitzo.gov.ua/index.html> - офіційний веб-сайт Інституту інноваційних технологій .

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)